

W cieniu dębów i lip: służby specjalne Łotwy

Dąb i lipa są narodowymi symbolami Łotwy. W łotewskich wierzeniach ludowych i folklorze lipa jest tradycyjnie uważana za symbol kobiecości, a dąb – za symbol pierwiastka męskiego.

System zapewnienia bezpieczeństwa narodowego Republiki Łotewskiej obejmuje trzy służby specjalne, uprawnione do prowadzenia działań operacyjnych w kraju i za granicą, a także kilkanaście ogólnopaństwowych urzędów branżowych, z którymi służby specjalne współpracują w zależności od potrzeb. Do pierwszej kategorii (służb specjalnych – KraK) należą: Biuro Ochrony Konstytucji (SAB), Służba Bezpieczeństwa Państwowego (VDD) oraz Służba Wywiadu i Bezpieczeństwa Wojskowego (MIDD). Do drugiej kategorii zaliczają się: Policja Państwowa, Biuro Bezpieczeństwa Wewnętrznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Zarząd Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Zarząd Podatków i Opłat Państwowej Służby Skarbowej, Żandarmeria Wojskowa Sił Zbrojnych, Państwowa Straż Graniczna, Biuro Przeciwdziałania i Zwalczania Korupcji (KNAB), Zespół Reagowania na Incydenty Bezpieczeństwa Komputerowego (CERT.LV), Łotewska Agencja Informacji Geoprzestrzennej i szereg innych. Działalność służb specjalnych koordynuje Rada Bezpieczeństwa Narodowego (RBN, łot. Nacionālās drošības padome, NDP) w składzie: Prezydent Republiki Łotewskiej, Przewodniczący Sejmu (jednoizbowego parlamentu), przewodniczący parlamentarnych komisji ds. bezpieczeństwa narodowego oraz ds. obrony narodowej, spraw zagranicznych i przeciwdziałania korupcji, Premier, Minister Obrony, Minister Spraw Zagranicznych, Minister Spraw Wewnętrznych, a także (na zaproszenie) Prokurator Generalny. Zadaniem RBN są: uzgadnianie i sprowadzanie do wspólnego mianownika polityki państwa w obszarze bezpieczeństwa narodowego, kształtowanej przez organy administracji państwowej i najwyższych urzędników państwowych; sprawowanie nadzoru nad realizacją tejże polityki i kwestiami z nią związanymi; korygowanie dokumentów planowania strategicznego i dokumentów koncepcyjnych związanych z problematyką bezpieczeństwa narodowego, a także rozpatrywanie innych kwestii określonych przez ustawodawstwo. Prezydent Republiki Łotewskiej (z urzędu Przewodniczący RBN) przedstawia decyzje Rady oraz propozycje Sejmowi lub Gabinetowi

Ministrów. Decyzje RBN mają charakter wyłącznie doradczy i nie zwalniają odpowiednich urzędników z odpowiedzialności za podejmowane później decyzje. Nie dotyczy to jednak zaleceń, które RBN przedkłada Sejmowi w związku z mianowaniem lub odwołaniem dyrektora Biura Ochrony Konstytucji. Posiedzenia RBN są niejawne, a prowadzone na nich dyskusje stanowią tajemnicę państwową. Przy podejmowaniu określonych decyzji RBN może przeprowadzać również posiedzenia jawne; jej decyzje zapadają bezwzględną większością głosów.

Biuro Ochrony Konstytucji (BOK, łot. — *Satversmes aizsardzības birojs*, SAB) jest głównym organem realizującym funkcje wywiadowcze i kontrwywiadowcze, zajmującym się ochroną tajemnicy państwowej, w tym informacji dotyczących działalności Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i Unii Europejskiej (UE), których członkiem jest Republika Łotewska¹. W zakresie pracy wywiadowczej SAB monitoruje komponenty polityczne, gospodarcze i wojskowe funkcjonowania państw o strategicznym znaczeniu dla Łotwy, a nienależących do NATO i UE, w celu wykrywania na czas potencjalnych zagrożeń dla Republiki Łotewskiej oraz zainteresowania się nią ze strony państw obcych²

Głównymi celami pracy wywiadu (w porządku malejącym według znaczenia) są Rosja, Białoruś i Chiny. W odniesieniu do Rosji działalność wywiadowcza SAB koncentruje się na następujących kwestiach: potencjał militarny Federacji Rosyjskiej i użycie jej Sił Zbrojnych w specjalnej operacji wojskowej na Ukrainie; polityka zagraniczna Federacji Rosyjskiej, przede wszystkim na obszarze postradzieckim; stabilność polityki wewnętrznej Federacji Rosyjskiej; instrumenty wpływu w polityce zagranicznej (tzw. „miękką siłą”) Federacji Rosyjskiej. W odniesieniu do Białorusi wywiad SAB interesuje się głównie dynamiką polityki wewnętrznej sąsiedniego kraju. W stosunku do Chin działalność wywiadowcza Biura koncentruje się na potencjalnych zagrożeniach dla Republiki Łotewskiej ze strony ChRL, wynikających przede wszystkim z zagranicznej działalności gospodarczej (w tym jej komponentu inwestycyjnego) oraz z wywiadu naukowo-technicznego³.

¹ Zob. SAB uzdevumi // Latvijas Republikas Satversmes aizsardzības biroja tīmekļvietne. URL: <https://www.sab.gov.lv/index.php?a=s&id=3>.

² Zob. SAB uzdevumi: izlūkošana // Latvijas Republikas Satversmes aizsardzības biroja tīmekļvietne. URL: <https://www.sab.gov.lv/index.php?a=s&id=11>.

³ Zob. Annual Report 2023 // Constitution Protection Bureau of the Republic of Latvia. URL: https://www.sab.gov.lv/files/uploads/2024/02/SAB-2023.gada-parskats_ENG.pdf; Annual Report 2022 // Constitution Protection Bureau of the Republic of Latvia. URL: https://www.sab.gov.lv/files/uploads/2023/09/Public_report_2022.pdf; Annual Report 2021 // Constitution Protection Bureau of the Republic of Latvia. URL: <https://sab.gov.lv/files/uploads/2023/09/>

W zakresie zabezpieczenia kontrwywiadowczego SAB przeciwdziała służbom specjalnym państw nienależących do NATO i UE w ich dążeniach do uzyskania niejawnych informacji o bieżących wydarzeniach z życia politycznego i gospodarczego Republiki Łotewskiej, agendzie jej najwyższych urzędników, o działalności wojskowej i potencjale naukowo-technicznym Republiki Łotewskiej, a także o łotewskich środkach masowego przekazu i ich polityce redakcyjnej.

Przeciwdziałanie odbywa się w trzech kierunkach: 1) rezydentura legalna; 2) rezydentura nielegalna; 3) wywiad przygraniczny państw sąsiednich⁴.

W celu ochrony tajemnicy państwowej Biuro Ochrony Konstytucji sprawdza osoby fizyczne pod kątem wydania im poświadczenia bezpieczeństwa (*speciālā atļauja*) do informacji stanowiących tajemnicę państwową, a także sprawdza i akredytuje pomieszczenia wykorzystywane do pracy z informacjami niejawnymi. Na Łotwie informacje stanowiące tajemnicę państwową mają trzy stopnie tajności: 1) poufne (*konfidenciāli*); 2) tajne (*slepeni*); 3) ściśle tajne (*sevišķi slepeni*). Odpowiadają im trzy formy poświadczeń bezpieczeństwa – odpowiednio: trzeciej (*trešās kategorijas*), drugiej (*otrās kategorijas*) i pierwszej kategorii (*pirmās kategorijas*). O ile poświadczenia trzeciej i drugiej kategorii mogą wystawiać dwie pozostałe wspomniane wcześniej służby specjalne, o tyle wydawanie poświadczeń pierwszej kategorii stanowi wyłączną prerogatywę SAB⁵.

W celu ochrony tajemnicy państwowej w zakresie informacji dotyczących działalności NATO i UE, w strukturze SAB została utworzona (zgodnie z wymogami dokumentów normatywnych Sojuszu Północnoatlantyckiego⁶) i funkcjonuje wyspecjalizowana jednostka organizacyjna – Narodowa Władza Bezpieczeństwa (NWB, łot. — *Nacionālā drošības iestāde*, NDI). Zapewnia ona ewidencję informacji niejawnych przekazywanych kanałami NATO i UE oraz kontroluje ich rozpowszechnianie wewnątrz kraju; doradza i certyfikuje odpowiedzialnych urzędników, instytucje państwowe i podmioty komercyjne, które ze względu na charakter swojej działalności uczestniczą w obrocie wspomnianymi informacjami

Public_report_2021.pdf; Annual Report 2020 // Constitution Protection Bureau of the Republic of Latvia. URL: https://sab.gov.lv/files/uploads/2023/09/Public_report_2020.pdf.

⁴ Zob. SAB uzdevumi: pretizlūkošana // Latvijas Republikas Satversmes aizsardzības biroja tīmekļvietne. URL: <https://www.sab.gov.lv/index.php?a=s&id=12>.

⁵ Zob. SAB uzdevumi: valsts noslēpuma aizsardzība // Latvijas Republikas Satversmes aizsardzības biroja tīmekļvietne. URL: <https://www.sab.gov.lv/index.php?a=s&id=13>.

⁶ Zob. Security within the North Atlantic Treaty Organisation (NATO): Articles 1 and 2 // Note by the Secretary General, dd. 17 June 2002, Document C-M(2002)49. URL: [http://www.freedominfo.org/documents/C-M\(2002\)49.pdf](http://www.freedominfo.org/documents/C-M(2002)49.pdf).

niejawnymi; bierze udział w opracowywaniu ram normatywno-prawnych związanych z ochroną tajemnicy państwowej, w tym informacji niejawnych NATO i UE (monitorowanie i kontrola obiegu dokumentów, bezpieczeństwo osobowe obywateli, bezpieczeństwo fizyczne obiektów, bezpieczeństwo przemysłowe i teleinformatyczne); podejmuje działania na rzecz zapewnienia faktycznego bezpieczeństwa systemów informacyjno-komunikacyjnych; prowadzi badania i weryfikację technologii bezpieczeństwa; określa systemy szyfrujące, które mogą być stosowane do ochrony tajemnicy państwowej, w tym informacji niejawnych NATO i UE, a także zarządza zakupami środków technicznych wykorzystywanych w pracy kryptograficznej⁷. Co dwa lata przedstawiciele właściwych organów NATO i UE przeprowadzają inspekcję uprawnionych struktur państw członkowskich (w Republice Łotewskiej – NDI w ramach SAB) pod kątem ich zgodności z wymogami bezpieczeństwa⁸. Do kompetencji SAB należy również kontrola i utrwalanie rozmów telefonicznych oraz innych form komunikacji, a także ochrona parametrów technicznych stosowanego w tym celu kompleksu programowo-sprzętowego oraz metodologii kontroli i rejestracji rozmów, a także ochrony uzyskanych informacji przed nieautoryzowanym dostępem do nich przed ich przekazaniem podmiotowi prowadzącemu działalność operacyjno-rozpoznawczą. Działalność ta jest prowadzona na podstawie sporządzonej w formie pisemnej decyzji podmiotu uprawnionego do działań operacyjno-rozpoznawczych, zawierającej: numer rejestracyjny decyzji; dane funkcjonariusza, który ją podjął; dane kierownika odpowiedniego urzędu, który ją zatwierdził; dane sędziego sądu najwyższego, który wydał zgodę na tę decyzję. Ponadto obowiązkowo wskazuje się konkretny numer telefonu objęty kontrolą oraz okres, przez jaki kontrola ma być prowadzona⁹.

Do właściwości Służby Bezpieczeństwa Państwowego (SBP, łot. — *Valsts drošības dienests*, VDD) należą: działalność kontrwywiadowcza; ochrona informacji stanowiących tajemnicę państwową; ochrona ustroju konstytucyjnego; ochrona interesów ekonomicznych państwa; koordynacja i prowadzenie działań w zakresie walki z terroryzmem; ochrona najwyższych urzędników państwowych. SBP jest jedyną z trzech łotewskich służb specjalnych, która ma prawo do prowadzenia dochodzenia wstępnego (przed sądowego), w tym do wszczynania spraw karnych, stawiania zarzutów osobom pociąganim do

⁷ Zob. Nacionālā drošības iestādes pamatfunkcijas // Latvijas Republikas Satversmes aizsardzības biroja tīmekļvietne. URL: <https://www.sab.gov.lv/index.php?a=s&id=21>.

⁸ Zob. Nacionālā drošības iestāde // Latvijas Republikas Satversmes aizsardzības biroja tīmekļvietne. URL: <https://www.sab.gov.lv/?a=s&id=5&l=1>.

⁹ Zob. Mobilo telefonu sarunu kontrole // Latvijas Republikas Satversmes aizsardzības biroja tīmekļvietne. URL: <https://www.sab.gov.lv/index.php?a=s&id=50>.

odpowiedzialności karnej oraz zatrzymywania osób podejrzanych¹⁰. Służba Bezpieczeństwa Państwowego przeciwdziała obcym służbom specjalnym, zapewniając wsparcie kontrwywiadowcze dla funkcjonowania Republiki Łotewskiej jako całości¹¹; realizuje działania mające na celu zapobieganie nielegalnemu pozyskiwaniu informacji zawierających tajemnicę państwową i wykorzystywaniu ich na szkodę interesów bezpieczeństwa narodowego¹²; zajmuje się wykrywaniem i zapobieganiem bezprawnych działań skierowanych przeciwko niepodległości, suwerenności, ustrojowi konstytucyjnemu lub integralności terytorialnej Republiki Łotewskiej¹³; gromadzi i analizuje dane w celu wykrywania i eliminowania niepożądanych procesów w sferze gospodarczej i finansowej, które mogą negatywnie wpływać na sektory i przedsiębiorstwa o istotnym znaczeniu dla gospodarki narodowej¹⁴; dokonuje oceny poziomu zagrożenia terrorystycznego w celu wczesnego wykrywania i eliminowania potencjalnych zagrożeń, a także planuje i koordynuje środki zapobiegania aktom terrorystycznym i reagowania na nie na poziomie krajowym¹⁵; zapewnia ochronę fizyczną Przewodniczącego Sejmu oraz Premiera, a także bezpieczeństwo zaproszonym przez nich przedstawicielom państw obcych i organizacji międzynarodowych w okresie ich pobytu na terytorium Republiki Łotewskiej¹⁶; prowadzi dochodzenia w sprawach o przestępstwa związane z zagrożeniem interesów bezpieczeństwa narodowego Republiki Łotewskiej lub których zbadanie zostało powierzone Służbie przez Prokuratora Generalnego¹⁷.

Głównymi obiektami działań kontrwywiadowczych SBP (VDD), podobnie jak działań wywiadowczych Biura Ochrony Konstytucji, są — w porządku malejącym według znaczenia — służby specjalne Rosji, Białorusi i Chin. Ponadto przedmiotem bacznej uwagi wyspecjalizowanych jednostek strukturalnych Służby jest aktywność grup hakerskich

¹⁰ Zob. Par mums // Valsts drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://vdd.gov.lv/dienests/par-mums>.

¹¹ Zob. Pretizlūkošana // Valsts drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://vdd.gov.lv/jomas/pretizlukosana>.

¹² Zob. Valsts noslēpuma aizsardzība // Valsts drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://vdd.gov.lv/jomas/valsts-noslepuma-aizsardziba>.

¹³ Zob. Konstitucionālās iekārtas aizsardzība // Valsts drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://vdd.gov.lv/jomas/konstitucionalas-iekartas-aizsardziba>.

¹⁴ Zob. Ekonomiskā drošība // Valsts drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://vdd.gov.lv/jomas/ekonomiska-drosiba>.

¹⁵ Zob. Pretterorisms // Valsts drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://vdd.gov.lv/jomas/prettorisms>.

¹⁶ Zob. Valsts augstāko amatpersonu aizsardzība // Valsts drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://vdd.gov.lv/jomas/valsts-augstako-amatpersonu-aizsardziba>.

¹⁷ Zob. Pirmstiesas izmeklēšana // Valsts drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://vdd.gov.lv/jomas/pirstiesas-izmeklesana>.

w cyberprzestrzeni oraz środków masowego przekazu nieprzyjanych państw obcych, działalność organizacji społecznych wewnątrz kraju, poszczególnych obywateli oraz bezpieczeństwa wspierających nieprzyjanych państwa obce, a także przestrzeganie przez podmioty gospodarcze reżimu sankcji nałożonych na państwa nieprzyjane¹⁸.

Do właściwości Służby Wywiadu i Bezpieczeństwa Wojskowego (SWiBW, łot. — *Militārās izlūkošanas un drošības dienests*, MIDD) należą działania wywiadowcze i kontrwywiadowcze w interesie organizacji wojskowej państwa, ochrona informacji stanowiących tajemnicę państwową w systemie obrony narodowej, a także realizacja zadań specjalnych w ramach współpracy międzyresortowej¹⁹. Działalność wywiadowcza prowadzona przez SWiBW ukierunkowana jest na pozyskiwanie informacji o zamiarach i działaniach obcych państw, ich instytucji, organizacji lub osób prywatnych, które są skierowane lub mogą być skierowane przeciwko Republice Łotewskiej i jej żywotnym interesom narodowym. SWiBW jest jedynym krajowym organem rozpoznania radioelektronicznego: planuje, organizuje i prowadzi je oraz zapewnia ochronę pozyskanych danych wywiadowczych, a także informacji wywiadowczych uzyskanych w wyniku ich analizy²⁰. Działalność kontrwywiadowcza SWiBW ukierunkowana jest na zapewnienie ochrony ustroju konstytucyjnego, niepodległości i suwerenności państwowej, narodowego potencjału gospodarczego, naukowo-technicznego i wojskowego, informacji stanowiących tajemnicę państwową, żywotnych interesów narodowych oraz bezpieczeństwa narodowego przed działalnością wywiadowczą i dywersyjną, sabotażem i aktami terrorystycznymi, a także innymi działaniami obcych służb specjalnych stanowiącymi zagrożenie dla bezpieczeństwa Republiki Łotewskiej, poprzez prowadzenie specjalnych przedsięwzięć mających na celu ich zapobieganie i tłumienie, minimalizację lub likwidację ich skutków²¹. SWiBW realizuje zespół działań mających na celu ochronę tajemnicy państwowej i wojskowej, w tym sprawdzanie osób funkcyjnych oraz pomieszczeń służbowych w Ministerstwie Obrony, podległych mu instytucjach, siłach zbrojnych, obiektach wojskowych, a także w instytucjach,

¹⁸ Zob. Annual Report for 2023 // Latvian State Security Service. URL: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/37/en/annual-report-2023.pdf>; Annual Report for 2022 // Latvian State Security Service. URL: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/33/en/annual-report-2022.pdf>; Annual Report for 2021 // Latvian State Security Service. URL: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/30/en/annual-report-2021.pdf>; Annual Report for 2020 // Latvian State Security Service. URL: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/8/en/annual-report-2020.pdf>.

¹⁹ Zob. Par mums // Militārās izlūkošanas un drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://midd.gov.lv/lv/par-mums>.

²⁰ Zob. Darbības jomas // Militārās izlūkošanas un drošības dienesta tīmekļvietne. URL: <https://midd.gov.lv/lv/darbibas-jomas>.

²¹ Zob. Darbības jomas.

organizacjach i przedsiębiorstwach komercyjnych, jeżeli ich działalność wiąże się z dostępem do informacji stanowiących tajemnicę państwową i wojskową²². W trakcie prowadzenia działalności wywiadowczej i kontrwywiadowczej oraz wykonywania innych powierzonych jej zadań, SWiBW współpracuje z pozostałymi łotewskimi służbami specjalnymi (Biurem Ochrony Konstytucji, Służbą Bezpieczeństwa Państwowego), a także ze służbami specjalnymi państw obcych zgodnie z profilem swojej działalności²³.

Ustawodawstwo Republiki Łotewskiej warunkuje cywilną demokratyczną kontrolę nad działalnością narodowych służb specjalnych. Podstawa normatywno-prawna obejmuje ustawy: z dnia 29.12.2000 r. „O bezpieczeństwie narodowym”²⁴, z dnia 05.05.1994 r. „O organach bezpieczeństwa państwowego”²⁵, z dnia 19.05.1994 r. „O Biurze Ochrony Konstytucji”²⁶, z dnia 29.10.1996 r. „O tajemnicy państwowej”²⁷, z dnia 30.12.1993 r. „O działalności operacyjnej”²⁸, z dnia 29.05.2002 r. „O kontroli państwowej”²⁹, a także rozporządzenia Gabinetu Ministrów przyjęte w celu wykonania wskazanych ustaw. Część 1 art. 25 łotewskiej ustawy „O organach bezpieczeństwa państwowego” stanowi, że Sejm i jego Komisja Bezpieczeństwa Narodowego sprawują kontrolę parlamentarną nad działalnością służb specjalnych. Część 3 tego samego artykułu określa, że właściwa komisja parlamentarna ma prawo wysłuchiwać sprawozdań szefów służb specjalnych i zapoznawać się z materiałami analitycznymi organów bezpieczeństwa państwowego bez ujawniania źródeł informacji. Część 2 tego samego artykułu ustawy stanowi, że Gabinet Ministrów w granicach swoich kompetencji kontroluje działalność organów bezpieczeństwa państwowego, natomiast część 4 artykułu określa, że właściwy minister sprawuje nadzór nad podległą mu służbą specjalną we wszystkich obszarach, z wyjątkiem działalności operacyjnej.

²² Ibidem.

²³ Ibidem.

²⁴ Zob. Nacionālās drošības likums, Likums Saeimā pieņemts 2000. gada 14. decembrī // Oficiālā izdevuma «Latvijas Vēstnesis» tīmekļvietne. URL: <https://likumi.lv/ta/id/14011-nacionalas-drosibas-likums>.

²⁵ Zob. Valsts drošības iestāžu likums, Likums Saeimā pieņemts 1994. gada 5. maijā // Oficiālā izdevuma «Latvijas Vēstnesis» tīmekļvietne. URL: <https://likumi.lv/ta/id/57256-valsts-drosibas-iestazu-likums>.

²⁶ Zob. Satversmes aizsardzības biroja likums, Likums Saeimā pieņemts 1994. gada 19. maijā // Oficiālā izdevuma «Latvijas Vēstnesis» tīmekļvietne. URL: <https://likumi.lv/ta/id/57257-satversmes-aizsardzibas-biroja-likums>.

²⁷ Zob. Par valsts noslēpumu likums, Likums Saeimā pieņemts 1996. gada 29. oktobrī // Oficiālā izdevuma «Latvijas Vēstnesis» tīmekļvietne. URL: <https://likumi.lv/ta/id/41058-par-valsts-noslepumu>.

²⁸ Zob. Operatīvās darbības likums, Likums Saeimā pieņemts 1994. gada 30. decembrī // Oficiālā izdevuma «Latvijas Vēstnesis» tīmekļvietne. URL: <https://likumi.lv/ta/id/57573-operativas-darbibas-likums>.

²⁹ Zob. Valsts kontroles likums, Likums Saeimā pieņemts 2002. gada 9. maijā // Oficiālā izdevuma «Latvijas Vēstnesis» tīmekļvietne. URL: <https://likumi.lv/ta/id/62538-valsts-kontroles-likums>.

Należy zaznaczyć, że każda z trzech służb specjalnych podlega własnemu ministrowi: Biuro Ochrony Konstytucji – Ministrowi Sprawiedliwości, Służba Bezpieczeństwa Państwowego – Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Służba Wywiadu i Bezpieczeństwa Wojskowego – Ministrowi Obrony. Zapewnia to wzajemną kontrolę i wzajemne ograniczanie się służb specjalnych.

Kadencja szefów służb specjalnych jest ograniczona do pięciu lat z możliwością ponownego powołania; dyrektor SAB (Biura Ochrony Konstytucji) jest mianowany i odwoływany przez Sejm na wniosek Rady Bezpieczeństwa Narodowego zgodnie z art. 5 ust. 1 łotewskiej ustawy „O Biurze Ochrony Konstytucji”, natomiast dyrektor Służby Bezpieczeństwa Państwowego oraz dyrektor MIDD (Służby Wywiadu i Bezpieczeństwa Wojskowego) – przez Gabinet Ministrów na wniosek odpowiednio Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Obrony, zgodnie z art. 12 ust. 1 łotewskiej ustawy „O organach bezpieczeństwa państwowego”.

System sądowniczy kontroluje konieczność i zasadność realizowanych przez służby specjalne podjętych czynności operacyjnych; te ostatnie są przeprowadzane wyłącznie za zgodą Przewodniczącego Sądu Najwyższego Łotwy lub jednego z upoważnionych przez niego sędziów, zgodnie z art. 7 ust. 3 i 4 łotewskiej ustawy „O działalności operacyjnej”. Artykuł 26 ust. 1 łotewskiej ustawy „O organach bezpieczeństwa państwowego” stanowi, że Prokurator Generalny oraz specjalnie upoważnieni przez niego prokuratorzy sprawują nadzór nad działalnością operacyjną służb specjalnych; mają oni prawo wglądu do dokumentów, materiałów i informacji znajdujących się w dyspozycji organów bezpieczeństwa państwowego. Źródła informacji mogą być im ujawnione tylko w przypadku, gdy są one bezpośrednio zamieszczone w przestępstwo, i to wyłącznie Prokuratorowi Generalnemu; inni upoważnieni prokuratorzy mogą zostać poinformowani jedynie za zgodą szefa odpowiedniej służby specjalnej. Legalność i zasadność wykorzystania środków budżetowych przyznawanych służbom specjalnym jest corocznie sprawdzana przez państwową Izbę Kontroli (Kontrolę Państwową) na podstawie łotewskiej ustawy „O kontroli państwowej”, natomiast kontrolę przepływu środków pieniężnych na realizację działań operacyjnych w ramach niejawnych pozycji budżetowych sprawuje osobiście Przewodniczący Izby Kontroli³⁰.

³⁰ Zob Uzraudzība un kontrole // Latvijas Republikas Satversmes aizsardzības biroja tīmekļvietne. URL: <https://sab.gov.lv/par-mums/uzraudziba-un-kontrole/>.

W ten sposób system zapewnienia bezpieczeństwa narodowego Republiki Łotewskiej, obejmujący trzy służby specjalne, jest skonstruowany tak, że z jednej strony obszary działania wszystkich trzech wzajemnie się przenikają, zapewniając uzasadnioną redundancję i krzyżową kontrolę przepływów informacji; z drugiej strony każda służba specjalna posiada własne wyłączne kompetencje i specjalizację.

Służba Bezpieczeństwa Państwowego specjalizuje się w walce z terroryzmem i ochronie najwyższych urzędników państwowych, Służba Wywiadu i Bezpieczeństwa Wojskowego – w wywiadzie radioelektronicznym, a Biuro Ochrony Konstytucji – w współpracy ze służbami specjalnymi państw obcych będących członkami NATO i UE.

(Tłum. KraK).